

שאלה: אני בן לעדות המזרח. עד הנה הורגלתי להתפלל בבית כנסת של עדתנו, ושם לפני תפילת שחרית אומרים כולם קרבנות השחר. וכך לפני תפילת מנחה. כעת נכנסתי לישיבה גבוהה אשכנזית והתפלאתי לראות שמתחילים תפילת שחרית באמירת "הודו". כולם אינם אומרים הקרבנות. מה עלי לעשות? להפסיק מנהגי? גם לפני מנחה לא מתעכבים בשום קרבנות, אלא מיד אומרים "אשרי". לכאורה, זה בניגוד לנאמר בשולחן ערוך? (או"ח סימן א סעיפים ה-ט).

תשובה: גם בגמרא וגם ברמב"ם לא מוזכר לומר קרבנות לפני התפילה. לכן תדייק, בשו"ע רק ניסח הדבר "טוב לומר... יש נוהגין". כלומר זו חסידות.

אבל מצד שני, יש מעלה עצומה במי שאומר הקרבנות, אם מבין מה שהוא אומר. מובא בגמרא (מנחות קי ע"א) שהאומר הקרבנות יש לו זכות כאילו הקריב אותם ממש בפועל. ראה משנה ברורה שם (א, ס"ק כ). וכידוע, מעשה הקרבן מכפר לנו על עונותינו.

חז"ל מסרו לנו דבר פלא. הקב"ה הבטיח לאברהם אבינו שיתן לזרעו את ארץ ישראל. תמה אברהם, ומה לעשות אם יחטאו ויקפחו את זכותם? ענה לו הקב"ה: "שיביאו קרבנות, ועל ידי זה אכפר להם". המשיך אברהם לשאול "זה בסדר כל עוד שיש בית מקדש. ומה יעשו כאשר אין להם בית מקדש?" ענה לו הקב"ה: "כבר תקנתי להם סדר קרבנות. כל זמן שקוראים בהם, מעלה אני עליהם כאילו מקריבים לפני קרבן, ומוחל אני על כל עונותיהם" (מגילה לא ע"ב, וכן הוא בתענית כז ע"ב).

בדורנו יש הרבה המחפשים "סגולות" לכפר להם על שגיאותיהם וחטאיהם. ומדוע מזניחים סגולה נפלאה זו, שאמרו בשמו של הקב"ה?

מה הענין הגדול שיש בהקרבת קרבנות? מה ההגיון בדבר? ענה על כך הרמב"ן (על ויקרא א, ט) כי בני אדם חוטאים ע"י מעשה, דיבור ומחשבה. זו לשונו: "כאשר יחטא אדם, יביא קרבן ויסמוך ידיו עליו [=למנות את הבהמה כשליח, כנציג של האדם] כנגד המעשה. וְיִתְּנָהּ עָלָיו בַּפִּי כַּנֶּגֶד הַדִּיבּוֹר. וישרוף באש הקָרֶב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה. וְהִפְרָעִים כַּנֶּגֶד יָדָיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו. ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלוהיו בגופו ובנפשו. וראוי לו שישפוך דמו וישרוף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה, שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפשו, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו".

אדם שהוא בעל הכרה, שהוא ער להתנהג על פי שְׁכָל ולא רק לפי רגשותיו, מכיר כמה הוא סטה ממה שהתורה ציותה עליו. ויש לו צורך נפשי להטהר, להביע חרטה על ידי מעשה בחוש, ששורף את הקרבן, ועומד שם ומתבונן שמחמת מרידתנו באדוננו מלכנו שעשה לנו כל הטובות מיום שנולדנו עד כעת, שמח האדם שבמעשה הקרבן הוא יכול להתחיל "דף חדש".

מחשבה נוספת הגיש לנו מהר"ל בספרו "גבורות השם" (תחילת פרק ט). מי שהוא בעל מחשבות אמתיות מכיר שכל תענוגי עולם הזה הם הבל. הם טעימים לנו מחמת צד הבהמי שיש לנו, לא מחמת התועלת האמתית שבהם. המציאות המוחלטת בעולם הוא אך ורק הקב"ה. וכדברי הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פרק א הלכות א-ד). וכאשר אנו אומרים "שמע ישראל... ה' אחד" כוונתנו לומר שהוא בלבד הוא המציאות האמתית והמוחלטת. כל מה שעובר עלינו בחיינו על פני האדמה הוא רגעי, חולף ואינו בעל חשיבות אמתית, אם לא בקיום תורה ומצוות שבעברן נולדנו ובעבורן אנו קיימים. אומר מהר"ל שכאשר מבטלים ומאפסים את חיי הבהמה [שהוא משמש כנציג שלנו] אנו מחדירים לתודעתנו שבאמת נכסי עולם הזה הם רגעיים. העיקר הוא להדבק בהקב"ה ולעשות רצונו, כפי שהכתיב לנו בתורתנו.

ובכן כאשר אתה מצטרף לאלו שאינם אומרים קרבנות בכל יום, לפני שחרית ולפני מנחה, באמת הפסדת המון רב. נכון, על פי ההלכה הפסוקה "אינך חייב". אבל על פי האמת השורשית, במיוחד של דברי חז"ל במגילה (לא ע"ב) שהזכרנו, הפסדת כפרה נפלאה.

לכן, שמע בקולי. תתרגל בכל יום להגיד פרשת קרבן תמיד (תראה על כך דבר נפלא במדרש במדבר רבה כא, כא; ושוב בתנחומא פנחס, יג) ותגיד פרשת הקטורת (תראה דברים נפלאים על אמירה זו בזוהר ח"ב דף ריח ע"ב). אמירות אלו עורכות לא יותר מארבע או חמש דקות. והריוח הוא יקר ביותר.

ראה נא במסכת מגילה (טז, א) שבהיות מרדכי בגלות, בשושן הבירה, עסק עם תלמידיו בהלכות קרבן עומר. כאשר המן הרשע נכנע בעל כורחו ובא להוביל את מרדכי בכבוד מלכים, ושאל את מרדכי במה אתה עוסקים? וענה בהלכות קרבן עומר. ענה המן "בא מלוא קומץ עומר שלכם ודחה עשרת אלפים ככר כסף שלי!". כלומר אמנם לא היה קיים אז בית המקדש, אבל אמירה זו שימשה במקום ההקרבה ממש. "מלוא קומץ **שלכם**", אמר המן, של מרדכי ותלמידיו.

כך סגַנְנו שם חז"ל את הדברים!

